

RECENZE KNIH

Dostálová T., Seydlová M. (Editorky):
Dentistry and Oral Diseases for Medical Students
 ISBN 978-80-247-3005-9

Kolektiv 15 autorů (převážně z Dětské stomatologické kliniky 2. LF UK v Praze) vydal v roce 2010 v nakladatelství GRADA anglický překlad své publikace „Stomatologie“ z roku 2008 (jejíž recenze byla zveřejněna v časopise LKS č. 11/2009). Brožované vydání knihy podává na 203 stranách přehled o soudobé náplni oboru stomatologie. Publikace je doplněna 43 barevnými a 13 černobílými obrázky a 6 tabulkami. Její součástí je i doprovodné DVD.

I když je na obálce knihy uvedeno „for Medical Students“, v předmluvě knihy je zmíněno určení jak pro studenty lékařství, tak pro zubní lékaře, zubní techniky a sestry. Zatímco studentům a lékařům poskytne kniha většinou základní informace, pro techniky a sestry je v ní informací patrně nadbytek.

Knihy je rozdělena do 24 kapitol (1. Stomatologie: definice a struktura; 2. Anatomie orofaciální oblasti; 3. Zuby; 4. Vyšetření ve stomatologii; 5. Zobrazovací metody; 6. Diferenciální diagnostika některých příznaků ve stomatologii; 7. Zubní kaz; 8. Endodoncie; 9. Extrakce zubů; 10. Lokální anestezie; 11. Základy parodontologie; 12. Onemocnění ústní sliznice; 13. Úrazy zubů; 14. Úrazy obličeje; 15. Protetika; 16. Dentální implantáty; 17. Ortodoncie; 18. Ortognátní chirurgie; 19. Temporomandibulární kloub; 20. Nádory hlavy a krku; 21. Cystické útvary v orofaciální oblasti; 22. Onemocnění slinných žláz; 23. Bolest v orofaciální oblasti; 24. Prevence ve stomatologii). Závěrem je

uvedena použitá literatura, zkratky a rejstřík.

Vydání anglické publikace je nepochybně záslužným činem. Na našich lékařských fakultách např. studuje řada zahraničních studentů oboru stomatologie i všeobecného lékařství, pro které bude kniha jistě významnou pomůckou v jejich studiu. Určitou nevýhodou publikace je její početný autorský kolektiv a z toho vyplývající různý rozsah a obsah textu i styl: např. zatímco kapitola o zobrazovacích metodách je pro mediky neúměrně obsáhlá, některé kapitoly jsou jen velmi stručné (např. kolemčelistní záněty, onemocnění mizních uzlin, onemocnění čelistních kostí), nebo některé významné problémy nejsou v knize zmíněny (např. fokální infekce, stomatologické ošetřování pacientů se zdravotním rizikem aj.). Tyto a podobné problémy však bývají údělem mnoha prvních vydání řady publikací. Pokud autoři budou uvažovat o dalších vydáních, lze doufat, že zváží i dobře míněné připomínky čtenářů.

Autor recenze z vlastní zkušenosti dobře ví, jak obtížné je sestavit a řídit početný autorský kolektiv jakékoliv odborné publikace, dodržet vhodné proporce jejích jednotlivých částí, kontrolovat její odborný obsah, korekturu apod., a proto si dovoluje vyslovit autorům své uznání a přeje jim do dalších vydání hodně trpělivosti a úspěchů.

Prof. MUDr. Jan Kilian, DrSc.
Stomatologická klinika LF UK a FN, Plzeň

Zadák Z.: Výživa v intenzivní péči

Druhé rozšířené a aktualizované vydání, vázáno, 544 stran + 8 stran barevné přílohy. Cena neuvedena.
 Grada Publishing, a.s., 2008, ISBN 978-80-247-2844-5.

Monografie, která je dílem odborníka na slovo vzatého, prof. MUDr. Zdeňka Zadáka, CSc., se věnuje se jedné z nejdůležitějších součástí péče nejen o kriticky nemocné – jejich výživě.

Obsah knihy je rozčleněn do 2 základních oddílů, části obecné a speciální, s celkem 36 kapitolami.

V první části se čtenář seznámí se základními patofyziologickými mechanismy a technikou umělé výživy v intenzivní péči. Detailně je zde rozebrán metabolismus energetických substrátů, vody a elektrolytů, mikronutrientů a stopových prvků. Samostatná kapitola je věnována charakteristice a použití jednotlivých vitaminů v umělé výživě.

Velice důležitá je rovněž kapitola o malnutrici, jež je velmi častou situací u všech hospitalizovaných pacientů, s níž se setkávají lékaři všech specializací na celém světě. Autor uvádí výskyt malnutrice u 19 – 80 % hospitalizovaných pacientů. Další kapitoly jsou věnovány enterální a parenterální výživě, jejím indikacím a kontraindikacím, přístupovým cestám, které je možno použít, a farmakologickým a farmaceutickým aspektům této výživy. Pro zubního lékaře se jeví nejpřírodnější subkapitoly věnované perkutánní endoskopické gastrostomii (PEG), kde najdeme informace o technice provádění, ošetřování stomie a možných komplikacích tohoto typu enterální výživy. Zubní lékař se může s těmito pacienty setkat například před plánovaným resekčním výkonem v oblasti hlavy a krku pro nádorové onemocnění.

Ve speciální části knihy se autor věnuje provádění umělé výživy u vybraných onemocnění a stavů v intenzivní péči. Je zde zmíněna výživa u pacientů s renální insuficiencí, při respiračním a srdečním selhání, akutní pankreatitidě, popáleninách a dalších traumatech, u neurologických onemocnění, u pacientů v kritickém stavu při multiorganovém selhání a dalších stavech vyžadujících umělou výživu. V posledních kapitolách je zmíněna struktura a funkce nutričního týmu, hod-

nocení kvality péče o nemocné a neméně důležité ekonomické aspekty umělé výživy. Na konci knihy se autor věnuje etickým a právním principům při rozhodování o nezahájení či ukončení umělé výživy.

V přílohách čtenář najde seznam doporučených postupů (guidelines) pro parenterální a enterální výživu, přehled firemních názvů výrobků pro parenterální a enterální výživu, seznam doporučené odborné literatury, užitečný seznam zkratk a rejstřík. Zvlášť je uvedena tabulková příloha a stručné informace o autorovi. Monografie je doplněna řadou fotografií a velmi pěknými ilustracemi z nichž část byla dodána autorem, část nakreslila J. Nejtková. Členění textu je velmi přehledné.

Knihy se zubního lékařství dotýká sice jen okrajově, avšak znalost metabolismu je důležitá pro všechny medicínské obory. Kniha je napsána velmi srozumitelně, proto jistě zaujme široké spektrum čtenářů i z řad zubních lékařů, zejména maxilofaciálních chirurgů.

*MUDr. et MUDr. Jan Duška
Stomatologická klinika LF UK
a FN, Hradec Králové*

LÉČBA POOPERAČNÍ BOLESTI

Ucelená česká publikace o léčbě akutní bolesti našim odborníkům dosud chyběla. Kniha „Léčba pooperační bolesti“ od Jiřího Máleka a Pavla Ševčíka (eds.) tento stav mění.

Kniha vychází v nakladatelství Mladá fronta v edici Aeskulap a detailně rozpracovává doporučené postupy v léčbě akutní pooperační bolesti, které vydala Česká společnost anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny.

Detaily a aktuálnost

Na úvodní část věnovanou současnému stavu terapie akutní bolesti v České republice navazují kapitoly o patofyziologii, možnostech měření a incidenci pooperační bolesti. Spoluautoři dále rozpracovávají problematiku jednotlivých terapeutických přístupů. Léčebné možnosti jsou rozděleny podle zvolené metody na farmakologické, nefarmakologické a lokoregionální. Konkrétní doporučení jsou členěna podle intenzity bolesti na výkony s malou, střední a velkou pooperační bolestí. V rámci uceleného zpracování nechybí farmakologické profily nejčastěji používaných

analgetik, tabulka ekvianalgetických dávek opioidů či aktuální Oxfordská liga analgetik. Závěrečná část se zabývá pooperační analgezií u dětí, seniorů či pacientů s chronickou analgetickou medikací. Poslední kapitola o organizaci léčby akutní bolesti obsahuje rovněž základní doporučení pro vznik Acute Pain Service. Kvalitní obrázky dovolují čtenáři vytvořit si přesný obraz o technickém postupu, měřicí metodě či anatomických poměrech v popisované oblasti.

ISBN 978-80-204-1981-1, formát B 5, 156?232 mm, 148 stran, vazba pevná, doporučená cena 320 Kč

Objednávky zasílejte e-mailem nebo poštou: Nakladatelské a tiskové středisko ČLS JEP, Sokolská 31, 120 26 Praha 2, fax: 224 266 226, e-mail: nts@cls.cz. Na objednávce laskavě uveďte i jméno časopisu, v němž jste se o knize dozvěděli

VELKÝ LÉKAŘSKÝ SLOVNÍK

9. vydání ■ 41 000 hesel

Martin Vokurka, Jan Hugo a kolektiv

MAXDORFJESSENIUS

*Martin Vokurka,
Jan Hugo a kolektiv*

VELKÝ LÉKAŘSKÝ SLOVNÍK 9. vydání

Maxdorf 2009, 1160 str.

ISBN: 978-80-7345-202-5

cena: 1495 Kč

formát: B5, váz

Deváté rozšířené a aktualizované vydání obsahuje 41 000 hesel ze všech klinických i teoretických oborů současné medicíny. Slovník je svou *odbornou úrovní* vhodný pro lékaře, zdravotníky a studenty medicíny, svou *srozumitelností* pak vychází vstříc tradičnímu zájmu české veřejnosti o medicínu.

Lékařům slovník umožňuje držet krok se závratným tempem vědeckého pokroku. Molekulární a buněčná biologie mění medicínu prakticky před očima, lékařská terminologie se ročně rozšiřuje o 30 až 60 nových pojmů, které jsou často spojeny také s novými mechanismy a principy.

Laická veřejnost jistě ocení několik tisíc hesel věnovaných nemocem a syndromům, a to od běžných, přes civilizační a závažné nemoci až po vzácné dědičné choroby. U nemocí jsou

vedeny příznaky (časté i méně obvyklé), naopak u hesel věnovaných příznakům (symptomům) jsou vyjmenovány nejčastější nemoci a syndromy. Dozvíme se např., že *stenokardie* je název pro bolest na hrudi typickou pro některá onemocnění srdce (anginu pectoris či infarkt myokardu), u hesla *bolest na hrudi* naopak zjistíme, že příčinou může být kromě nemocí srdce také např. zápal plic, zánět pohrudnice, bronchogenní karcinom, poruchy páteře či orgánů dutiny břišní. Obvykle jsou zdůrazněny varovné příznaky důležité pro včasné odhalení zákeřných nemocí, často je uváděna také prognóza a možné komplikace onemocnění.

Velký význam mají rovněž stavy, které člověku působí psychické strádání. Nemocem a příznakům z oblasti duševních chorob je věnováno více než 2000 hesel, včetně jejich nového názvosloví. Podrobně jsou vysvětleny nemoci z okruhu deprese a mánie (tzv. afektivní poruchy), schizofrenie i poruchy neurotického rázu. Podrobně je vysvětlena také např. Alzheimerova či Parkinsonova choroba, včetně nových teorií o jejich původu.

Velký počet hesel je věnován ženským nemocem a celé problematice těhotenství a porodu. K trendům moderní medicíny ovšem patří i zájem o nemoci mužů, zejména v oblasti sexuality a reprodukčního zdraví. Sexuálními poruchami trpí nemalé procento populace, přičemž zdánlivá otevřenost médií vůči sexuální tematice zastírá fakt, že většině z nás stud brání se s nimi někomu svěřit. Přitom současná sexologie se může pochlubit velkými terapeutickými úspěchy.

Laikům slovník umožňuje porozumět tomu, co lékaři říkají a píší, obsahuje prakticky veškeré pojmy užívané v lékařské dokumentaci (chorobopisech, zprávách, žádankách) včetně velkého počtu jinak málo srozumitelných zkratk. Velký lékařský slovník tak podporuje koncepci otevřeného vztahu mezi lékařem a pacientem založeném na právu na informace o svém zdraví. K naplnění tohoto práva však nestačí pouze *informace sdělit*, ale také mít možnost jim *porozumět*.

Vydání obsahuje i rozsáhlou přílohu normálních laboratorních hodnot.

Objednávky zasílejte e-mailem nebo poštou: Nakladatelské a tiskové středisko ČLS JEP, Sokolská 31, 120 26 Praha 2, fax: 224 266 226, e-mail: nts@cls.cz. Na objednávce laskavě uveďte i jméno časopisu, v němž jste se o knize dozvěděli.